

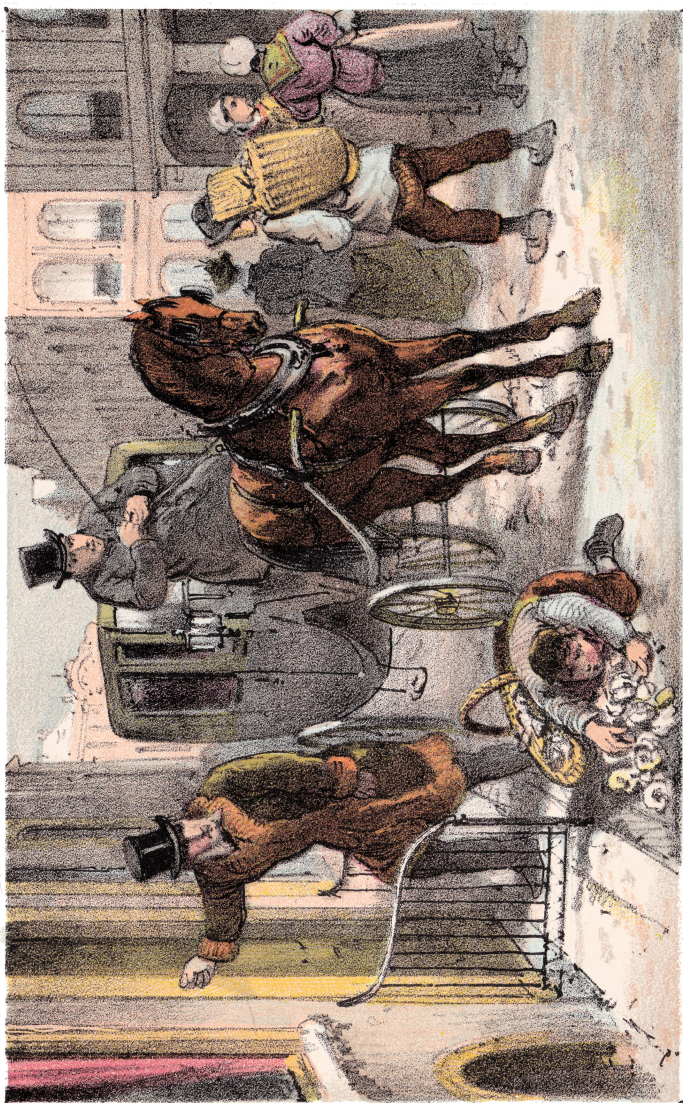
De oude dokter

EEN VERHAAL VOOR JONG EN OUD

door
A. VOLLMAR.

AMSTERDAM, BOEKHANDEL VHN. HÖVEKER & WORMSER. PRETORIA.

DE OUDE DOKTER.

I.

Zij 't ook nog zoo weinig
Wat gij hebt gedaan,
God, de groote Koning,
Ziet de harten aan.

„Een stuiver een schaapie! Maar één stuiver! Wie koopt er een schaapie! Een stuiver 'n schaapie!” Zoo riep een klein, bleek jongetje, dat in een van de drukste straten van Berlijn op een vooruitspringende stoep zat. „Een — stuiver — 'n — schaa — pie,” herhaalde hij, maar al zachter en moedelooser werd zijne stem. Ach, hij had dien dag al zoolang zijne koopwaar gevent, en haast aldoor tevergeefs. Maar weinig voorbijgangers zagen den knaap en nog minder merkten hem op, en nog veel minder namen een van de aardige, wollige lammetjes van zijn plankje, om hem het verlangde stuivertje daarvoor in het magere, koude handje te laten glijden.

Ja, ons kleine koopmannetje rilde van de kou; maar het was dan ook verbazend koud dien dag, en hij had al menig uurtje rondgelopen. Wat zou hij dolgraag naar huis gegaan zijn, maar hoe kon hij? Hij was de kostwinner van het gezin, hij moest geld thuis brengen, anders

hadden zijne moeder en zuster niets te eten. Zoolang het nog dag was, had hij op eene timmerwerf spaantjes opge-
raapt, neen, ze met moeite en zorg onder de sneeuw
vandaan gekrabbeld. En wat was hij dankbaar dat men
het hem had toegestaan, hoe vroolijk sleepte hij de zware
mand met zich meê! Er zat minstens voor twee dagen
brandstof in. En als hij nu nog maar voor een kwartje
of zoo lammetjes en voor een kwartje lucifers verkocht,
dan kon hij gerust weer naar zijn moedertje gaan, dan
was er weer geld om voor morgen brood en aardappelen
en melk te koopen. Maar zoo hard als vandaag ook de
mensen voorbijliepen! Was er dan niemand, die een
schaapie voor zijn kind noodig had? „Een stuiver 'n
schaapie! Een stuiver — 'n — schaaapie.”

„Waar of onze Willem toch blijft?” zuchtte een bleeke
vrouw, die in een klein kamertje, op haar bed liggende, met
moeite aan eene kous breide. „Die arme jongen! 't Is zoo
bitter koud vandaag.”

Naast haar zat een meisje van een jaar of tien, haar
dochtertje Emma. Het bleeke, nadenkende gezichtje scheen
ook veel ouder, het zwakke, gebrekkige lichaampje veel
jonger te zijn. Haar handjes waren akelig blauwbleek en
mager, haar voetjes eveneens; deze konden bijna niets
uitrichten dan het verzwakte lijfje ternauwernood dragen; —
de klierziekte, die nare, treurige ziekte had Emma zoo
toegetakeld. In haar hals zaten een paar diepe litteekens,
maar uit het magere gezichtje blonken een paar heerlijk
schoone, donkerblauwe oogen; doch het schoonste sieraad
van het kind was toch een merkwaardige rijkdom van
goudblond haar, dat in dikke, zware vlechten over haar

schouders viel. „Zonneschijntje” hadden haar ouders haar in gelukkiger dagen naar dat haar genoemd. „Zonneschijntje,” riep de arme weduwe ook nu tot haar dochtertje.

„O moeder, dat ben ik niet,” zeide het kind, en diep leed lag op het uitgeteerde gezichtje, „ik kan niets voor u doen, u aan niets helpen, ik ben maar een onnutte lastpost. Willem is jonger dan ik, en hij moet alles doen.”

„Stil, stil, kind, twist niet met uw Schepper. Er zullen nog wel eens betere tijden komen. Deze winter is nu ook zoo bitter koud, en ik voel mij zoo ziek; maar ik zal wel weer beter worden, en van den zomer, als gij eens in Gods vrije natuur komt, dan zult gij ook wel wat aansterken.”

In de vrije natuur? Waar haar moeder toch altijd haar opgewektheid vandaan haalde! Ach, al sinds jaren vleide zij zich met Emma's beterschap en troostte haar met den zomer, maar hij bracht dit arme kind beterschap noch groene boomen. Doch dat was het niet, wat Emma zoo hinderde. Wat haar in de ziel zoo leed deed, was, dat zij zoo onnut was op de wereld — zooals zij meende — dat zij niets kon werken voor den kost, geen hout sprokkelen, niet met koopwaar loopen, of op karreweitjes uitgaan zooals Willem. De nood was bij hen nog nooit zoo hoog gestegen als dezen winter, daar de moeder nog nooit zoo stijf aan de rheumatiek gelegen had als nu; het was voor het eerst dit jaar, dat Willem de straat opgestuurd was met zijn mars, met de witte lammetjes, die Emma met zoo'n moeite had gemaakt. Grootte tranen rolden langs haar bleek gezichtje.

„Moeder, Willem ziet er zoo slecht uit den laatsten tijd, als hij maar niet ziek wordt. O, als hij dan ook plat te bed ligt, en ik kan niets doen. O moeder, moeder, waarom ben ik eigenlijk op de wereld, ik kan toch niets uitvoeren.”

De moeder streek het arme kind liefkozend over het

goudblond haar. „Om op God te leeren vertrouwen, om in te zien dat, als de nood op het hoogst is, zijne hulp het meest nabij is; mijn lief kind, hoe zouden wij het stellen zonder u? Wie heeft dan voor broertje die lekkere, warme pap gekookt?”

„Ge weet, dat ik den pot bijna heb laten vallen en de helft er heb uitgemorst; ik ben zoo onhandig; al wat ik aanpak bederf ik.”

„Emma, is het niet beter dat uw arme kleine vinger-tjes soms niet meê willen, dan dat uw hart niet meê wou?”

„Oeh moedertje, moedertje,” snikte Emma, „ik zou zoo graag alle menschen van dienst willen zijn, en u het allereerst. En als ik gezond was, dan zou ik het ook kunnen, maar nu!”

„Nu kunt gij toch mijn zonnetje zijn, bij winterdag zoowel als bij zomerdag, en dat zijt gij ook. Maar daar komt Willem. Ik hoor hem. En hij heeft alles verkocht.”

Willem trad binnen. Ja, het plankje waarop de schaapjes gestaan hadden, was heelemaal leêg. Maar hijzelf zag er niet uit als een gelukkig verkooper, die met geld in zijn zak thuis komt. Doch hij was op zijne manier een held. Inplaats van te beginnen met zich te beklagen, bracht hij eerst troostgronden aan.

„Tob maar niet te erg over de schaapjes, wij zullen wel weer nieuwe maken. Er waren er nog een en twintig, want drie had ik er al verkocht, en het kwam omdat ik een beetje was ingedommeld.”

„Maar wat is er dan toch gebeurd, jongen?” vroeg de moeder, „vertel het ons toch;” terwijl Emma Willems koude handjes in de hare nam en ze door ademen er op poogde te warmen.

„Ik zat op eene stoep,” vertelde Willem, „en ik was niet recht bij de pinken; daar kwam een rijtuig aan en een heer sprong er met een vaart uit. Hij moest de stoep op,

en ik wou juist opstaan en uit den weg gaan, maar ik weet niet hoe het kwam, daar hoorde ik iemand zeggen: „Domme jongen, maak dat je uit mijn vaarwater komt,” en meteen kreeg ik een harden stoot. Ik viel, en mijn plank met al onze mooie witte schaapjes lag in de goot.”

„En heeft die meneer daar heel niets aan gedaan?” riep Emma met van toorn fonkelende oogen.

„Neen, maar hij heeft ook niet langer tegen me gebromd, hij keek me maar aan; 't was een oudachtige meneer.”

„Zag hij dan niet wat hij had uitgericht?”

„Ik geloof haast van wel; maar wees nu maar niet boos op me, we zullen nieuwe schaapjes maken. En hier zijn drie stuivers.”

„Dankje wel, goede jongen,” zeide de moeder, „maar pas nu in het vervolg goed op, anders raak je nog zelf onder de rijtuigen.”

„Maar het was toch een nare, akelige oude meneer,” riep Emma; „arme jongen, dat hij niet eens de schaapjes betaalde, en hij had toch zeker de meeste schuld.”

„Daar houd ik het ook voor,” zeide Willem zeer getroost.

„Maar kind, ge bloedt!” riep de moeder opeens; „wat is dat nu?”

„Ik heb mijn knie geschaafd, ik kwam op een scherpen steen terecht, maar dat zal wel weer overgaan.”

„Die afschuwelijke oude vent,” riep Emma, „hij had je tenminste met zijn rijtuig naar huis kunnen brengen.”

De moeder lag stil. Het was toch een hard gelag, om zoo haar kind de straat op te moeten sturen; neen, zij kon het niet meer van haar hart verkrijgen, het mocht niet langer zijn. Als die vreeselijke pijn in haar ledematen maar overging, — als zij maar eerst weer uit bed kon, — nu, misschien werd zij gauw wat beter.

Maar het ging niet beter met haar, integendeel, het werd al erger. De booze pijn rheumatiek brandde en stak

haar, trok haar ledematen samen, en wilde ook naar haar hart gaan. Maar daar hield een engeltje de wacht, zoodat dat hart, trots al haar verdriet, nog onaangeroerd bleef, en vol moed zich verkwikken kon aan haar kinderen, die beiden zoo alles deden om het moeder dragelijk te maken.

II.

Wat was hij arm, die rijke man,
Die heel alleen genoot er van.
Geen rijkdom waren zegen schenkt,
Als men niet ook aan and'ren denkt.

Dokter Siebert was een oude vrijer, die in den loop van zijn lang, eenzaam leven een echte zonderling was. Hij had h et druk met zijne praktijk, hielp arm en rijk zoo goed hij kon, maar bracht weinig zonnenschijn in de ziekenkamers, en nog minder in zijn eigen huis. Hij bromde en pruttelde den heelen dag tegen iedereen met wie hij iets uitstaan had, maar het meest van allen tegen zichzelf; hij lag met de heele wereld overhoop, maar het meest met zichzelf; niemand kon hem ooit iets naar den zin doen, en hijzelf minder dan iemand. En toch bezat hij een welwillend, medelijdend hart; maar zijn zelfzucht en zijn gemakzucht lieten hem bijna nooit toe, die goede gezindheden door daden te toonen. Had hij dan weer de een of andere gelegenheid om iets vriendelijks te doen laten voorbijgaan, dan was hij knorrig tegen zichzelf, maakte zich verwijtingen, en bromde meer dan ooit tegen anderen; want dat was regel bij hem, als hij iets verkeers had gedaan, dan moest een ander het ontgelden.

De laatste dagen was de dokter knorriger en ontstemder

dan ooit; een kleine gebeurtenis had hem het beetje zelftevredenheid, waarover hij nog te beschikken had, geheel ontnomen. Hij had eens op een avond, dat hij een huis binnenstormde, een klein jongetje onder den voet geloopt, had het verschrikte kindergezicht gezien, had een angstkreet gehoord, maar was op dat oogenblik zoo woedend geweest over „die rekels van jongens, die iemand altijd en overal in den weg loopen,” dat hij zich heel niet om den kleine bekommerd had. Maar hij kon den blik noch den smartkreet van het knaapje vergeten, en bekortte zijn bezoek; doch toen hij weer in de straat kwam, „waar de jongen natuurlijk nog zitten zou, want zulk onkruid kleeft zich aan iemand vast,” toen was er geen spoor van het kind meer te vinden.

„Waar is die jongen, die mij omver liep?” vroeg hij zijn koetsier.

„Die is er van door, maar zijn schaaapjes liggen daar nog in de goot.”

„Zoo, zoo. Nu, die zal mij wel lekkertjes uitgescholden hebben?”

„Ik heb er niets van bespeurd. Hij hilde, en wreef zijn bloedende knie; maar schelden heb ik hem heel niet hooren doen.”

„Zoo, hm. Waar is hij naar toe gegaan?”

„Daar ginds, den hoek om.”

„Waarom kon je niet kijken waar hij bleef?” bromde de dokter.

„Zoo, en als ik dan weg geweest was als meneer de dokter weerom kwam?”

„Niet altijd tegenspreken. Rijd wat aan; den hoek om.”

Maar geen kind was meer te zien. „Maar goed ook. De politie moest er zich meê bemoeien, dat zulke jongens niet overal op de steenen hokten; nog beter ware het als er heelemaal zulke wezens niet bestonden. Waar dienen zij

eigenlijk toe? Om hun meerderen en beteren voor de voeten te loopen, dat die ze heel niet weer kwijt kunnen raken." Arme dokter, gij kondt uw jongetje ook niet meer kwijt raken. Hij vervolgde u tot in uw huis, aan uw tafel, in uw studeerkamer, ja in uw bed. Den heelen tijd staat hij voor u met zijn bloedend knietje; met zijn blauwbleek gezichtje wanhopig aan te staren hoe zijne koopwaar in de vuile goot verdwijnt. „Als ik den rekel maar een oorveeg en een rijksdaalder gegeven had," bromde hij overluid, „dan had hij zijne straf gehad, en ik was hem kwijt. Maar nu komt een mensch niet te weten wat uit die verwenschte knie geworden is. Misschien was het maar een schram, maar zoo'n jongen maakt natuurlijk een leven als een oordeel er over."

Arme dokter. Brommen kunt gij altijd, maar uw goede invallen komen meestal te laat. Gij vindt ook uw jongetje niet meer, al kijkt gij op alle stoepen, al staart gij alle knaapjes met een marsje onder hun pet, en al zijt gij — beken het maar — in alle stilte naar de markt gegaan, toch zeker niet om kerstboompjes te koopen! Het is vreemd, het kind is nergens te zien, en toch vervolgt het u, en als gij heden, Kerstavond, uwe huiskamer binnentreedt, die erg naar oudbakken rook ruikt, maar niet naar dennen of brandende kaarsjes, daar laat de herinnering aan dat kind u ook al geen rust. „Voor wie of hij dien rommel verkocht? Natuurlijk om snoepcenten te hebben, dat spreekt als een petje. Maar waarom zag ik hem nergens meer? Misschien is zijn knie wel erger geworden. Zoo'n val op een knie kan heel gevaarlijk zijn, en een mensch zijn leven lang schade doen. Of hij broertjes en zusters heeft? Zeker wel acht. Arme menschen hebben altijd huizen vol kinderen. Ik wou dat ik vanavond ook een paar kinderen had.

Neen, foei! wat een wensch deed ik daar! Nu, die

zouden hier den boel ook lekkertjes onderst boven halen, en al mijn boeken over den grond gooien en mijn brieven verscheuren. En dan zouden zij vandaag natuurlijk een kerstboom moeten hebben, en hun magen overladen met zoetigheid.”

Oude herinneringen doemden op voor den dokter. Hij zag zich als kind onder den kerstboom staan, en zijn broertje en zijn zusje, en zijn vader en zijne moeder — o, als hij nog maar eens eenmaal in zijn leven met iets zoo gelukkig kon zijn als toen met die zweep! Hier was alles veel mooier dan in het ouderhuis. Rijkdom en weelde hadden bij de inrichting van dat vertrek voorgezeten, zachte canapé's en lekkere gemakkelijke stoelen, fraaie lampen en elegante tafeltjes, kostbare platen aan den muur — waarheen hij keek, hij zag overal iets moois — maar de lieve gedaanten, die zich in die eenvoudige kamer heen en weer bewogen hadden, waar waren die? — Dood, allen dood. En hij was jong geweest, en oud geworden, en altijd alleen gebleven. Over het algemeen was het ook maar beter zoo. Maar nu, op Kerstavond!!

De dokter zette zich aan tafel. Er waren zooveel schotels, dat de domme jongen gerust meê had kunnen pikken en zich den buik vol eten. Waarom kwam hij niet? De dokter werd zoo boos op dit denkbeeld, dat hij met zijn vuist op tafel sloeg, zoodat de glazen rinkinkten; maar wat er ook gebeurde, de jongen kwam niet, en de meid kwam ook niet eens binnen, om te vragen of de dokter ook iets noodig had. Als zij het gedaan had, dan zou hij haar de huid hebben volgescholden, maar nu zij niet kwam, nu was hij ook kwaad. Die zat natuurlijk in de keuken te smullen en lachte wat om hem — geen mensch bekommerde zich om hem, of hij leefde of dat hij dood was, niemand die er zich om bekommerde.

Daar werd gescheld. Zou dat de jongen zijn? Neen,

alleen eene boodschap of hij asjeblijft eens even bij de weduwe Numan wou komen, in de Slootsteeg, van de armenkas. Zij was zoo ziek. „Vanavond nog?” „Neen, er is geen haast bij; 't is niet levensgevaarlijk.” „Natuurlijk, ik heb ook op Kerstavond niets beters te doen dan arme menschen na te rijden, die pijn in hun pink hebben en oude weduwen pleisters te smeren. Daar ben ik goed genoeg voor. Natuurlijk, dat spreekt als een petje, dan kunnen zij mij wel uitvinden, en terwijl wordt dien armen jongen zijn knie misschien al erger en erger.”

Brommend en razend toog de oude dokter eindelijk naar bed. Hij had dien dag zoo'n eigenaardig gevoel gehad, hij geloofde zeker dat er iets bijzonders met hem ging gebeuren; maar „natuurlijk” was er niets gebeurd, en hij had noch een stralend kinderoog, noch een blinkenden kerstboom aanschouwd.

Eerste Kerstdag! ¹⁾ Het was den dokter vandaag toch anders temoede dan gisteren. Zoo'n Kerstavond is iets heel aparts; wat er op zoo'n avond aan engelen, geesten en kaboutermannetjes rondzweeft, dat is heel niet te zeggen. God zij dank, nu waren zij weer weg, en de menschen kwamen weer bij hun gezond verstand. De dokter ook. Hij bromde wel dat alle menschen vacantie hadden met Kerstmis, behalve hij, maar in zijn hart was hij blij dat hij die niet had, want wat zou hij er meê aanvangen?

Zoo maakte hij dan zijne ziekenbezoeken en kwam eindelijk ook in de Slootsteeg bij de weduwe Numan. Zij lag stijf van de rheumatiek. „Natuurlijk, dat spreekt als een petje, alle arme menschen hebben rheumatiek,” bromde de dokter. „Hoeveel kinderen heb je?”

„Maar twee,” klonk het antwoord.

„Maar twee,” smaalde de dokter, „dat zijn twee te

¹⁾ In Duitschland begint het Kerstfeest den avond tevoren, en de groote feestavond is die vóór de beide Kerstdagen.

veel, want jij zult naar het gasthuis moeten. Wie past je hier op?"

„Mijn oudste, Emma." Meteen trad deze binnen met haar eigen lieve blauwe oogjes, maar zonder haar goudblonde vlechten. De dokter nam haar eens op, en betastte haar magere handen en armen.

„Scrofulcus, heel geen botten, en ook geen vleesch er op. Die moet zeebaden hebben en in de frissche lucht."

De weduwe zuchtte. „Dat is al zoolang mijn vurigste wensch, maar daar kan niets van komen. Wij hebben dikwijls niet eens het hoognoodige om van te leven."

Dokter Siebert keek het vertrekje eens rond, alles zag er arm uit, maar net en zindelijk. Maar opeens schoot hij uit: „Natuurlijk niet het allernoodigste, maar een kerstboom moet er wezen, wel zeker! en eene flesch wijn en een peperkoek en noten! Hoe komt dat overeen? Wie heeft dat alles betaald?"

„Ja, wat zal ik u zeggen, dokter, daar heeft men verkeerd aan gedaan, maar ik had het hart niet om er over te knorren. Emma, blijf hier — ach, ziet u, dat kind is mijn zonnenschijntje, en alle menschen houden even veel van haar, en het had zulk prachtig lang haar, het mooiste goudblonde haar dat men zich denken kan, en het hing tot op haar knieën, heusch dokter, en het was zoo mooi, dat een kapper er haar twee daalders voor geboden had, als zij het hem af liet knippen; en gisteren, omdat het Kerstmis was, en wij niets in huis hadden, is zij stilletjes naar hem toe gegaan en heeft het hem af laten snijden; ik zou het niet hebben toegestaan, als ik het geweten had, maar nu heeft zij ons eten en van allerlei gekocht voor haar mooie lieve blonde haren, die zij nu nooit meer weerom krijgt."

De arme weduwe schreide, half van blijdschap, half van verdriet.

In dokters oogen scheen het zeer verdacht, en zijn hart sloeg sneller; maar zijn mond sprak: „Een mooie geschiedenis is dat! malle, romantische denkbeelden. Nu, wees maar blij dat je dat haar kwijt bent, jongejuffrouw. Je laatste beetje kracht ging er in zitten. Maar overigens kan ik je zeggen, dat ik allesbehalve schik in je heb.”

Emma begon nu ook te huilen. „Dat zulk vrouwvolk altijd dadelijk begint te grienen, 't is genoeg om iemand het huis uit te jagen,” bromde de dokter, terwijl hij ging zitten. „En waar is nou je tweede huilebalk van een dochter?”

„Ik heb geen dochter meer, alleen nog een zontje, en die is naar de Zondageschool, maar hij zal wel zoo meteen thuis komen. Ha! daar is hij juist.”

De deur ging open en onze Willem trad binnen. De dokter schrikte er van; dat was waarlijk de jongen naar wien hij zoo had gezocht. Hij had dat gezichtje maar eens gezien, maar hij zou het niet licht meer vergeten. Willem herkende den dokter niet, maar het is vreemd, hoewel deze verder niets deed dan brommen en knorren, werden de kinderen toch spoedig gemeenzaam met hem, en vertelden wat zij alzoo uitvoerden, en dat Willem schaapjes verkocht. — „Wacht, nu komt het,” dacht de dokter, „natuurlijk zal ik er nu van langs krijgen.” Maar toen er heel niet van het ongeval gerept werd, nam hij dat ook weer kwalijk, want hij wou graag de knie zien. „Natuurlijk heeft het den jongen geen kwaad gedaan, onkruid vergaat niet, maar wat een armzalig slag van een jongen is het. Vel over been, anders niet. Een mooi troepje, onze tegenwoordige kinderen! bah!”

De dokter kwam nog eens en nog eens. Natuurlijk, de vrouw was heel ziek, en de kinderen waren ook niets waard. Menige goede gave liet hij achter, maar pas op, als iemand het waagde hem te bedanken! Wel zeker, hij

zou gek genoeg zijn om hun zulke dingen aan te dragen; zij dachten zeker dat hij niets te doen had dan hun lekkere hapjes te bezorgen; misschien wilden zij wel dat hij zich het haar voor hen af liet snijden! Gelukkig had hij geen haar meer, maar....

Ja, van dat haar, dat was een malle geschiedenis. Altijd weer begon hij er over, en smaalde en spotte, maar toch hield het hem vast met zijn gouden draden. De kerstgeesten schenen hem nu ook tusschentijds te willen vervolgen, tenminste zij fluisterden hem toe, verstaanbaar in het oor: „Die kinderen kunnen niet gezond worden, als zij niet goede lucht, goed voedsel, frissche beweging hebben; der moeder zou het ook goed doen. Gij weet dat zij niet lang meer heeft te leven. Oude dokter, neem haar toch in uw huis; laat deze kinderen uw kinderen wezen; er is plaats genoeg in uw groote kamers, blinkend geld hebt gij genoeg in uw kisten en kasten, om niet twee, maar acht kinderen te onderhouden. Willem en Emma hebben geen vader meer, wees gij hun vader; Zonneschijntje zal de zon in uw huis en in uw hart laten schijnen, en die jongen zal uw steun en uw staf worden als gij oud zijt. En dan zijt ge niet meer zoo alleen, dan steekt ge op Kerstavond een grooten, reusachtig grooten kerstboom aan, en dan hebt ge iemand die u zoo liefheeft, dat zij niet alleen het gouden haar van haar hoofd voor u geeft, maar het gouden hart uit haar borst. Och toe, dokter, maak er werk van, eer het te laat is.”

Zoo fluisterden de geesten in het oor van den ouden man, maar zij raakten niet tot aan zijn hart. Hij antwoordde: „Jullie lijkt wel dwaas! Wat zouden de menschen er van zeggen! En dan de onrust in mijn huis! Nu kan ik komen en gaan zooals het mij goeddunkt, nu ben ik vrij man, maar dan, dan moet ik aldoor mooi weer spelen en ben aan handen en voeten gebonden. Neen, zoo'n last

en zoo'n verantwoording kan ik niet meer op mijn schouders nemen. 't Is waar, zij zijn uit goede familie, maar wat gaat mij dat aan? Ik zal hun geld geven, ik zal de vrouw in de ziekenverpleging doen, en zorgen dat de gezondheidscommissie die kinderen ergens naar eene badplaats stuurt — misschien wel daarheen waar ik van den zomer zelf ga — maar daarmee basta. Men moet niet het onmogelijke van een mensch verlangen; ik kan toch niet alles weggeven, mijn rust, mijn gemak, mijn alles. Natuurlijk niet."

"Gij behoeft niets weg te geven, gij krijgt alles dubbel terug," fluisterden de geesten, "gulden liefde zou uw deel worden."

"Natuurlijk, zoo zwetsten zij altijd, maar het is niet alles goud, wat er blinkt. En het leven bij mij aan huis zou ook niet zoo dolplezierig worden, als gij mij wel zoudt willen doen gelooven. En daarmee uit. Basta."

III.

O denneboom, o denneboom,
Gij schoonste boom van 't heele bosch,
Gij bloeit niet enkel 's zomers,
Ook 's winters prijkt ge in vollen dos.

Aan het zeestrand is de lucht frisch en veerkrachtig. Daar moet men wel gezond worden. En welk een genot om in die heldere golven onder te duiken en zich er door te laten bespoelen, nog eens en nog eens. Jong en oud haastte zich allen morgen met nieuwen lust naar het versterkende bad, en gevoelde zich telkens als verjongd; de wangen kregen weer kleur, de eetlust nam toe — o,

gij heerlijke zeelucht, gij verrukkelijk zeebad, gij lieve zee, wat zijn wij u dankbaar; wij zouden niets liever doen dan den heelen dag, van den morgen tot den avond, maar in uw buurt blijven.

Denkt dat ook die kinderschaar, die 's ochtends in de vroegte naar het strand ijlt, in het water verdwijnt, daarna heen en weer rent, mosselen zoekt, en uit het vochtige zand vestingen, waterleidingen, huizen en heele dorpen bouwt? Het zijn arme kinderen, dat ziet men aan de zeer eenvoudige kleêren, die zij aanhebben; het zijn kranke kinderen, dat blijkt duidelijk uit de bleeke gezichten en maar al te vaak misvormde gestalten en het vermoeide aanzien van allen zonder onderscheid. Ja, het zijn arme kinderen uit de stad, die door weldadige menschen hierheen gezonden zijn om gezond te worden, en Emma en Willem zijn, dank zij dokter Siebert, ook er bij. Bijna altijd is het troepje kinderen vergezeld door eene oppasseres, die hen nauwkeurig in het oog houdt. Maar van tijd tot tijd verzamelen zij zich rondom een klein meisje met kort goudblond haar, dat Emma heet, en hun de prachtigste verhaaltjes vertelt, schooltje met hen speelt, hun mooie liedjes leert zingen; als zij bij Emma zijn dan zijn zij geborgen, dat weet de oppasseres.

De kinderen zijn op het oogenblik aan het strand. Zij hebben hun bad gehad, en zich nu ver van de andere badgasten een rustig plekje uitgezocht, waar zij ongehinderd spelen kunnen. Geen volwassen mensch is in de nabijheid, zij zijn heelemaal alleen. Het zand is nog erg nat en koud van ochtend, en een aantal bootjes ligt daar in de buurt half op het droge aan palen vastgebonden. De kinderen klimmen in een er van, dat vlak bij hen is, Emma en Willem ook; zij gaan op de bankjes zitten en vinden het heerlijk om zich zoo door het water zacht te laten wiegelen. Dat hebben zij al dikwijls gedaan, de visschers ver-

boden het hun niet, en daarom doen zij het nu ook weer.

Daar komt de zoon van den eigenaar van de boot. Peter heet hij, en een ruwe woeste jongen is het. Hij vindt het heerlijk, dat er zoo'n aantal kinderen in zijns vaders boot zit, nu zal hij eens een grap hebben, hij zal hun een schrik aanjagen. Met vaardige hand maakt hij den strik los, die het bootje aan den paal verbindt, en geeft het, eer een van de kinderen er op bedacht is, een krachtigen schop, zoodat het zich omdraait en al de kinderen beginnen te gillen. Dat vermaakt hem, daarop was het aangelegd. Nu zal een volgende golf het bootje weer naar den oever dragen, en hij het weer grijpen en vastleggen. Maar wat is dat? De golf brengt het niet naar het strand, maar verder de zee in; nu is het wel vijftig, nu wel honderd voet afgedreven! Het is eb, en de dansende golven voeren niet terug naar den oever, maar pijsnel naar de groote, breede, diepe zee!

Reeds is het vaartuig onheilspellend ver afgedreven, eer Peter zich recht rekenschap geeft van wat hij heeft gedaan. „Roeit toch, roeit toch naar het strand!” schreeuwt hij vol ontzetting; maar dat zijn geen met de zee vertrouwd visscherskinderen, dat zijn zwakke gebrekkige schepseltjes, die zich in hun angst tegen elkaër aandringen, en al verder en verder hulpeloos worden meêgesleept.

Peter is radeloos van schrik. Is er dan niemand om te helpen? Hij is te klein om heel alleen eene boot in zee te brengen en de kinderen te hulp te schieten. O, als er nog maar een mensch was, die meê wou doen, dan zou hij het wel klaren. Hij zal het in elk geval beproeven, maar de angst verlamt zijne krachten, hij kan niet eens het touw van de dichtbijzijnde boot van den paal krijgen, en onderwijl verloopt de tijd, en de kinderen zijn al ver, ach, zoo ver. Peter loopt als een waanzinnige aan het strand heen en weer, en schreeuwt uit al zijne macht. Is

er dan niemand, niemand, die hem hoort? Neen, niemand. Hij loopt zoo hard hij kan de duinen op, waarachter de menschen wonen, en schreeuwt met schorre stem voortdurend om hulp, — hoort dan niemand hem?

Bindelijk komt er iemand aan. Geen visscher, alleen maar de dokter. Peter wijst op het bootje, een blik, en de dokter heeft alles begrepen. Zoo snel als een jongeling ijlt hij naar 't strand, springt in eene boot, maakt haar los, en Peter hem achterna. Zij grijpen de roeispanen. „Jonggen, roei, op leven en dood.” En zij roeien op leven en dood, zij roeien als gold het 't leven, van heel die schare kinderen.

En die kinderen! Het eerste geschreeuw, dat zij uitstootten, was in een zacht gehuil en gejammer overgegaan; maar al te goed begrepen de oudsten het gevaar dat zij liepen, en de kleintjes huilden, omdat zij weer aan het strand wilden zijn en bang waren voor het water. Zij stonden allen op van hun bankje, en wilden naar Emma hunne toevlucht nemen; daardoor begon de boot zoo te waggelen, dat zij bijna omgeslagen was. „Zitten blijven!” riepen Willem en nog een jongen; maar die stem gehoorzaamden zij niet, en opstaan en de kinderen tot zitten dwingen zou zijn het gevaar nog vergrooten. Blicksemsnel begreep ook Emma, dat de boot in evenwicht moest gehouden worden, dat de kinderen moesten blijven zitten, of dat zij allen zouden moeten verdrinken. Het verdere gevaar begreep ook zij niet in al zijn omvang; maar één ding begreep zij, de boot mocht niet door heen en weer loopen aan het wiegelen gebracht worden.

Emma zat op het middelste bankje — kalm en gewoon zeide zij op eenmaal: „Als jullie allemaal stil blijft zitten, dan zullen we schooltje spelen; ik ben de meester.”

Er kwam gehoorzaamheid in het troepje. Zoo stil als muisjes zaten zij meteen, allen met hunne handjes ge-

vouwen in den schoot, zooals zij altijd deden als zij schooltje speelden, en allen Emma aankijkend. Deze dacht een oogenblik na — „O, als zij nu maar een lang gebed wist,” en met een plechtige, hoewel een weinig trillende stem hief zij aan, en alle kinderen zeiden het haar na, zooals zij het meermalen deden en in de Zondagsschool geleerd hadden :

„Onze Vader, die in de hemelen zijt, Uw naam worde geheiligd. Uw koninkrijk kome. Uw wil geschiede gelijk in den hemel alzoo ook op de aarde. Geef ons heden ons dagelijksch brood. En vergeef ons onze schulden — gelijk ook wij vergeven — onzen schuldenaren. En leid ons niet in verzoeking — maar verlos ons — van den booze; — want U is het koninkrijk — en de kracht — en de heerlijkheid — tot in eeuwigheid — Amen.”

Al verder en verder dreef het schuitje, de kinderen keken Emma vol afwachting aan.

„Stil gezeten,” commandeerde zij. „Wie doodstil zit en zich heel niet verroert, krijgt een — appel, als de school uit is. En die krijgt ook wat moois met Kerstmis. Neen, de handen blijven gevouwen, want nu begint de — zangles. Zit nu doodstil. Denkt aan den appel en wat Kerstmis brengt, maar alleen als niemand zich verroert. Wij zullen zingen, wij gaan zingen, kindertjes, denkt maar aan Kersttijd. Wij zullen een Kerstlied zingen. Stille nacht, heilige nacht, dat kennen jullie allemaal. Maar heel langzaam en plechtig, en niemand mag zich bewegen.”

Terwijl Emma zoo sprak zag zij dat ver, ver van het strand af, eene boot aankwam. Daar kwam dus hulp. Maar als de kinderen het wisten, groote hemel! zij zouden allen tegelijk opspringen; zij huiverde, toen zij er aan dacht, hoe zij een poosje tevoren de boot hadden doen waggelen, zoodat die bijna omkantelde. Dat er hulp zou komen had zij al geweten toen zij een oogenblik tevoren zoo

krachtig midden op dat angstverwekkende water het had uitgesproken: „U is de heerlijkheid en de kracht.” — Maar nu kwam het er maar op aan om de kinderen stil te houden. Zij sprak dus weer overluid: „Kindertjes, niet omkijken. Daar achter ons komt nog een schuitje aan, die menschen moeten eens hooren hoe mooi deze school zingen kan. Maar zoo stilzitten als muisjes, geen van allen een vin verroeren, anders zeggen zij: Wel foei, wat zijn dat onordelijke kinderen. Nu beginnen wij dus. Jullie kijkt me allemaal aan. Nu heel langzaam en duidelijk:

„Stille nacht, heilige nacht.”

Als engelenzang klonken de zachte tonen over het water, en hooger op naar Gods troon.

Het schuitje echter dreef verder en verder de zee in, maar sneller nog kwam het tweede bootje hen achterop.

„Zou het lied wel reiken totdat het bootje hen had ingehaald?” vroeg Emma zich af. Neen, de afstand was nog te groot.

„Valsch gezongen en veel te gauw,” riep zij, „kinderen, denkt aan de appels. Nog eens van voren af aan begonnen.”

„Stille nacht, heilige nacht.”

Reeds hoort men het geplas van de roeiriemen, de boot komt hoe langer hoe nader. „Zoo, kindertjes, zingt nu het tweede coupletje nog eens heel mooi, en dan is het genoeg. Emma zegt het hun langzaam en duidelijk voor, en dan heffen zij weder aan:

„Stille nacht, heilige nacht,
’t Eerst aan de herders de maar wordt gebracht.
Die zingen blijde de engelen na:
„Vrede op aarde. Halleluja!”
Zingt nu, ei zingt nu, gij vroolijke schaar,
Gods Zoon is geboren, de Redder is daar.”

„Mooi gezongen,” roept de dokter, wiens stem al de kinderen kennen. Met vaste hand wordt hunne boot naar de andere toegehaald. „Hou vast, Peter, stijf vast; en gij, Emma, geef mij de kleinste kinderen een voor een aan. Neen, gij grooten, gij blijft zitten. Peter komt bij u in het schuitje. Houdt u nu rustig; zie zoo, en nu maar langzaam verder. Knap zoo, en zingt nu nog een versje, dan krijgt ieder van jullie een braadworst.”

De kinderen zongen, maar Emma niet. Het was alsof de kracht, die haar staande gehouden had, gebroken was, nu de redding was gekomen. Niet lang duurde het, of andere schuitjes kwamen opzetten met visschers, die van het geval gehoord hadden.

Nu mocht de dappere dokter de roeispanen neerleggen. Aan het strand werden zij opgewacht door een saamgevloede menigte; de kleine kinderen konden maar niet begrijpen, welk gevaar zij geloopen hadden. De dokter droeg Emma aan wal, die haar armpjes krampachtig om zijn hals sloeg.

„Mijn Zonneschijntje,” fluisterde de dokter, „zonder u lagen al die kinderen nu op den bodem van de zee; durft gij nu nog zeggen, dat gij voor niet op de wereld zijt?”

Zij antwoordde niet. Daar klonk een luid gehuil. Het was Peter, die van zijn vader een duchtig pak slaag kreeg, om „de grap”, die hij had uitgehaald.

„Die klappen zullen u niet schaden, mijn zoon,” zeide de dokter droogjes, „maar nu, oude heer, nu is het genoeg, schenk hem de rest, omdat hij zoo dapper heeft meêgehouden om goed te maken wat hij verkorven had.”

De kinderen werden naar huis gebracht, om de beloofde braadworst te krijgen. Appels waren, helaas, nergens te vinden. Emma had in hare benauwdheid er niet aan gedacht, dat er in Juli geen appels groeien, maar de dokter maakte alles weer goed door te zeggen: „Al de schoolkinderen

van Emma Numan worden bij deze uitgenoodigd, om op Kerstavond bij mij te komen, en ieder mag een groote mand vol appelen afhaken en nog wat op den koop toe. Ben jullie daarmee tevreden?"

"Ja, ja, heerlijk," klonk het van alle kanten.

"Nu heb ik A gezegd, nu moet ik ook B zeggen. Emma, Willem, wil jullie bij mij aan huis komen wonen en mijn kinderen zijn?"

Emma begreep den man, die heden zoo ontroerd was, dat hij heelemaal vergat te brommen; maar Willem zeide: "En moeder dan?"

"Die komt natuurlijk meê, dat spreekt als een petje."

Daar omklemden vier kinderarmen den ouden, eenzamen man, en vier stralende oogen zeiden, zonder te spreken, dat hij voortaan niet meer onbemind door het leven zou behoeven te gaan.

De dokter sprong op en vloog op Peter los, die beschaamd op een afstand stond, hief hem met beide handen in de lucht, en riep daverend: "Jongen, aan jou dommen streek dank ik den eersten verstandigen, dien ik sedert langen tijd gedaan heb. Emma, ik ben vandaag ook in je schooltje geweest, en heb wat van je geleerd. Neen, dat zingen zal ik mijn levenlang niet vergeten, dat spreekt als een petje."

Zoo was dan het gezang der vriendelijke geesten eindelijk van uit het oor des dokters diep in zijn hart gedrongen.

Emma heeft nog dikwijls „schooltje” gespeeld. De wensch harer moeder, dat zij veel in „Gods vrije natuur” mocht wezen, is eindelijk tot vervulling gekomen. De dokter trok alle jaren, zoo gauw als de lente in het land kwam, met zijne kinderen naar buiten, en hij was nooit gelukkiger dan als „Zonneschijntje” het middelpunt vormde van een grooten troep kinderen, welken zij dan liederen

voorzong, zoo schoon, dat de vogels op de takken stilzaten om er naar te luisteren.

„Alle menschen en alle dieren loopen dat kind na, en willen maar den geheelen dag bij haar zijn, dat spreekt als een petje; zij is een zonnetje, maar nu is zij ook mijn Zonneschijntje.”

